

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Lenky Krupičkové a soudců Davida Hipšra a Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **X**, zastoupen Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 7, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 7. 2023, č. j. 1 Az 24/2021-82,

t a k t o :

- I. V řízení o kasační stížnosti **se pokračuje**.
- II. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 21. 12. 2020, č. j. OAM-132/LE-LE05-LE05-2020, žalovaný zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou Městský soud v Praze (dále též „městský soud“) shora označeným rozsudkem zamítl. Uvedl, že žalobce nepochybněval status Kosova jako bezpečné země původu. Současně neprokázal, že pro něj Kosovo bezpečnou zemí není. Nedostatek zázemí ve vlasti ani potřeba získat doklady nejsou okolnosti, pro které by Kosovo nemohlo být bezpečnou zemí. Sám žalobce ostatně neuvedl, že by mu v Kosovu něco hrozilo. Stav věci byl ze strany žalovaného zjištěn spolehlivě a dostatečně. Žalovaný s ohledem na § 16 odst. 3 zákona o azylu nemusel posuzovat, zda žalobce neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a téhož zákona. Nemusel tedy zkoumat ani podmínky dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Žalovaný nepochybil ani tím, že žalobce nepovažoval za osobu bez státní příslušnosti. Nic takového žalobce ve správním řízení netvrdil a taková okolnost nevyšla najevo. Žalobce se naopak

identifikoval jako kosovský státní příslušník, což vyplývá i z dokumentů založených ve správním spise. Nadto by absence státní příslušnosti nemohla na označení žalobce jako osoby pocházející z bezpečné země původu nic změnit. I tak by žalobce musel prokázat, že pro něj jako osobu bez státní příslušnosti Kosovo bezpečnou zemí původu není. Samotný status osoby bez státní příslušnosti pak není azylově relevantním důvodem.

III.

[3] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů podřaditelných pod § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“). Namítl, že žalovaný i městský soud aplikovali § 16 odst. 2 zákona o azylu nesprávně. Pominuli konkrétní informace o nebezpečí, které stěžovateli jako osobě bez státní příslušnosti při jeho návratu do Kosova hrozí. Stěžovatel opustil Kosovo již v roce 1988 a země původu dosud jeho státní příslušnost neuznala. Pode něj je tato skutečnost odrazem přetrvávajících konfliktů mezi albánským a srbským obyvatelstvem na území. Stěžovatel je albánské národnosti a islámského vyznání, avšak žil na severu země obydleném srbskou populací. Příslušnost ke Kosovu odvozuje pouze od místa svého narození. Jelikož jej nelze označit za státního příslušníka bezpečné země původu, nelze § 16 odst. 2 zákona o azylu aplikovat. Údaj o posledním místě bydliště nelze objektivizovat, je pouhou domněnkou žalovaného. Stěžovatel netvrdil, že měl v Kosovu před odchodem do ČR trvalé bydliště, ale pouze, že se tam zdržoval. ČR navíc plně suverenitu Kosova neuznává. Žalovaný měl z vlastní iniciativy zkoumat možnost návratu osoby albánské národnosti do Kosova. Tato země neratifikovala a nedodrжуje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, dochází v ní soustavně k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Ten na severu země eskaloval naposledy v roce 2022. Žalovaný měl zkoumat minimálně podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Pro výše uvedené stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že stěžovatel se snaží zcela účelově přetvářet skutkový stav a dramatizovat svůj azylový příběh. Dodal, že se městský soud dostatečně zabýval i teoretickou možností, že by byl stěžovatel osobou bez státní příslušnosti. Tuto skutečnost stěžovatel uplatnil až v soudním řízení, navíc na aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu nemá vliv. Stěžovatel dosud nezpochybnil, že posledním místem jeho pobytu bylo Kosovo, a činí tak zjevně účelově až v kasační stížnosti. Nenabízí ovšem ani jinou skutkovou verzi. Polemika o bezpečnosti Kosova je pak opřena pouze o subjektivní úvahy stěžovatele, navíc ji ani neuplatnil dříve v řízení. Žalovaný proto navrhl kasační stížnost zamítnout, případně odmítnout pro nepřijatelnost.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

pokračování

[6] Před věcným projednáním kasační stížnosti Nejvyšší správní soud ve vztahu k výroku I. tohoto usnesení předesílá, že usnesením ze dne 4. 10. 2023, č. j. 7 Azs 207/2023-22, přerušil řízení o projednávání kasační stížnosti, neboť rozšířenému senátu zdejšího soudu byly k rozhodnutí předloženy otázky týkající se vztahu § 16 odst. 2 a § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, respektive výkladu samotného § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Rozšířený senát o předložených otázkách rozhodl usneseními ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48, a ze dne 27. 2. 2024, č. j. 5 Azs 200/2021-62. V usnesení č. j. 7 Azs 186/2022-48 vyslovil, že doplňkovou ochranu na základě § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění do 30. 6. 2023, *bylo možné udělit i) cizinci, kterému by v případě jeho vycestování z České republiky hrozila ve státě jeho původu vážná újma, ii) která svou intenzitou nemusí dosahovat intenzity újmy předvídané v § 14a odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu a iii) s ohledem na hrozbu této vážné újmy by vycestování cizince znamenalo porušení mezinárodních závazků České republiky.* V usnesení č. j. 5 Azs 200/2021-62 pak dodal, že „podle § 16 odst. 2 a 3 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, žalovaný zamítne žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, a neprokáže, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. To platí i ve vztahu ke skutečnostem svědčícím o hrozbě vážné újmy podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023.“ Odpadla tak překážka řízení, a proto soud výrokiem I. tohoto usnesení rozhodl, že se v řízení pokračuje.

[7] Na nyní projednávanou věc se užije § 104a odst. 1 s. ř. s., ve znění účinném od 1. 4. 2021, podle něhož platí: *Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.* V nyní posuzované věci totiž krajský soud rozhodl po nabytí účinnosti příslušné novely s. ř. s. a současně rozhodoval specializovaný samosoudce (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, ze dne 5. 8. 2021, č. j. 10 Azs 196/2021-30, ze dne 14. 7. 2021, č. j. 10 Azs 184/2021-36, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 9 Azs 110/2021-30, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-31 či ze dne 24. 9. 2021, č. j. 10 Azs 225/2021-34).

[8] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k hodnocení toho, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Při tom vycházel ze závěrů usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, v němž kasační soud vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. Z uvedeného usnesení plyne, že kasační stížnost lze přijmout k meritornímu přezkumu v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to i) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo překonání judikatury, nebo ii) v případě zásadního právního pochybení krajského soudu.

[9] V dané věci nevyvstala žádná právní otázka, která by dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešena, popř. byla řešena rozdílně. Rovněž tak Nejvyšší správní soud neshledal důvod, pro který by bylo nutno učinit judikaturní odklon. Městský soud se nedopustil ani zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. Městský soud posoudil věc v souladu s konstantní judikaturou, od které neshledal Nejvyšší správní soud důvod se odchýlit.

[10] Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu k zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu žadatele pocházejícího z bezpečné země pro zjevnou nedůvodnost (§ 16 odst. 2 zákona o azylu) plyne, že pokud žadatel přichází z bezpečné země původu, nebude se svou žádostí o mezinárodní ochranu úspěšný, jestliže neprokáže, že právě v jeho případě zemi původu nelze považovat za bezpečnou. Vychází se totiž z předpokladu, že daná země neporušuje práva vlastních občanů a dodržuje mezinárodní závazky (rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS, a dále usnesení ze dne 23. 9. 2020, č. j. 6 Azs 209/2020-29, ze dne 24. 9. 2020, č. j. 1 Azs 49/2020-33, ze dne 30. 9. 2020, č. j. 9 Azs 185/2020-30, ze dne 24. 11. 2020, č. j. 4 Azs 229/2020-33, či ze dne 4. 12. 2020, č. j. 3 Azs 129/2020-68). U žadatele, který nedoloží, že v jeho případě zemi původu za bezpečnou považovat nelze, potom v souladu s § 16 odst. 3 zákona o azylu (nyní odst. 4) žalovaný nehodnotí, zda žadatel splňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 až 14b zákona o azylu. V tomto ohledu z výše uvedených usnesení rozšířeného senátu č. j. 7 Azs 186/2022-48, a č. j. 5 Azs 200/2021-62 plyne, že při rozhodování dle § 16 odst. 2 a 3 zákona o azylu v případě žadatele z bezpečné země původu, je žadatel povinen prokázat, že v jeho konkrétním případě se o bezpečnou zemi původu nejedná, a to i ve vztahu k jím uváděným důvodům hrozící vážné újmy ve smyslu § 14a včetně vážné újmy uvedené v § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, již může být pouze závažná újma, která by žadateli hrozila v zemi původu, a nikoli situace, která nastala v České republice. Žalovaný i městský soud tedy postupovali zcela v intencích uvedené judikatury, pokud zdůraznili důkazní břemeno stěžovatele. Bylo na něm, aby prokázal, že v jeho konkrétním případě není možno Kosovo považovat za bezpečnou zemi původu, tj. že mu tam hrozí větší riziko pronásledování nebo vážné újmy než ostatním osobám v obdobném postavení.

[11] Městský soud rovněž plně respektoval právní úpravu, pokud uvedl, že případné označení stěžovatele za osobu bez státní příslušnosti by nemělo na aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu vliv. Dle svého textu se citované ustanovení zákona aplikuje na žadatele o udělení mezinárodní ochrany, který *přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu*. Jeho aplikace tedy není podmíněna státní příslušností žadatele či trvalým bydlištěm v dané zemi. O tom, že se stěžovatel narodil na území dnešního Kosova, kde žil před příchodem do České republiky v roce 1988, přitom není sporu. Ostatně to tvrdí i sám stěžovatel v kasační stížnosti. Z ničeho tak nevyplývá, že by stěžovatel před příchodem do České republiky dlouhodobě pobýval v jiném státu než v dnešním Kosovu.

[12] Jak správně dodal městský soud, podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu není absence státní příslušnosti bez dalšího důvodem pro udělení mezinárodní ochrany (rozsudky ze dne 10. 1. 2007, č. j. 6 Azs 80/2006-64, publ. pod č. 1659/2008 Sb. NSS, ze dne 30. 4. 2015, č. j. 2 Azs 112/2014-66, či usnesení ze dne 29. 9. 2016, č. j. 2 Azs 175/2016-56, ze dne 31. 5. 2018, č. j. 1 Azs 355/2017-33, ze dne 12. 6. 2019, č. j. 6 Azs 73/2019-40). Stěžovatel navíc zatím pouze předpokládá, že by mohl být osobou bez státní příslušnosti, a to na základě sdělení Ministerstva spravedlnosti Republiky Kosovo ze dne 17. 8. 2018, dle kterého jeho jméno neprochází příslušnými kosovskými registry. Jeho úvaha, že je tato situace odrazem přetrvávajících konfliktů mezi albánským a srbským obyvatelstvem, je ryze spekulativní a nemá žádnou oporu ve spisovém materiálu. Nelze tak spolehlivě usuzovat nejen na to, že by stěžovatel o státní příslušnost přišel, ale už vůbec není prostor se domnívat, že by se tak stalo z důvodu pronásledování motivovaného azylově relevantním znakem.

pokračování

[13] Z recentní judikatury dále plyne, že soud při soudním přezkumu rozhodnutí žalovaného založeného na konceptu bezpečné země původu musí mít možnost nejen posoudit, zda se žadateli podařilo vyvrátit domněnku bezpečnosti, ale předtím se také zaměřit na otázku, zda vůbec k zařazení země na seznam bezpečných zemí původu došlo v souladu s procedurální směrnicí a zákonem o azylu (viz rozsudky Krajského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2021, č. j. 41 Az 58/2020-52, č. 4270/2022 Sb. NSS, a Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2022, č. j. 10 Azs 161/2022-56). Přestože stěžovatel své žalobní námitky nesměřoval proti zařazení Kosova na seznam bezpečných zemí původu, městský soud zhodnotil podkladové materiály založené ve správním spisu a konstatoval, že žalovaný vyhodnotil příslušné podklady správně. Z podkladů týkajících se bezpečnostní a politické situace v Kosovu, které jsou založeny ve správním spise, přitom jasně plyne, že Kosovo je standardně fungující demokratický stát a lze je považovat za bezpečnou zemi původu. Kasační tvrzení o opaku zůstala zcela v obecné rovině. Stěžovatel v žalobě konkrétně nezpochybnil žádnou informaci uvedenou ve zprávě o zemi původu. Obecné námitky týkající se nedodržování lidských práv a základních svobod, absence účinných opravných prostředků, soustavného pronásledování, mučení nelidského nebo ponižujícího zacházení, či ohrožení z důvodu ozbrojeného konfliktu stěžovatel poprvé uplatňuje až v kasační stížnosti, ačkoliv tak měl učinit v řízení před městským soudem. Tyto námitky jsou proto nepřijatelné dle § 104 odst. 4 s. ř. s., a Nejvyšší správní soud k nim tak nemohl nepřihlížet.

[14] Namítá-li stěžovatel nyní, že městský soud aproboval závěry žalovaného, který nezjistil dostatečně skutkový stav vztahující se k otázce, zda je pro něj ochrana v zemi původu dostupná z důvodu albánské národnosti, je třeba upozornit, že břemeno tvrzení v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany stíhá žadatele (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70 a ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005-86). Jedině žadatel sám ví, z jakých důvodů svou zemi původu opustil, zda byl pronásledován a z jakých důvodů. Stěžovatel ve správním řízení ani v žalobě neuvedl žádné okolnosti naznačující, že by měl být pronásledován či mu neměla být poskytnuta ochrana ze strany státních orgánů z důvodu jeho albánské národnosti. Nadto se jedná o majoritní etnikum v Kosovu. V takovém případě nelze žalovanému vytýkat, že si k této otázce neobstaral dostatečné podklady a stěžovatelovu žádost z tohoto hlediska nehodnotil. V rozsudku ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007-63, Nejvyšší správní soud uvedl, že „*je nesporné, že pokud by stěžovatel ani nenamítal skutečnosti svědčící o tom, že došlo, nebo že by potenciálně mohlo dojít, k zásahu do jeho lidských práv ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, pak není třeba se situací v jeho zemi původu do detailu zabývat...*“

[15] Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tedy poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uvedené v kasační stížnosti a Nejvyšší správní soud neshledal žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Proto kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s.

[16] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4.). Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, ve věci neměl úspěch. Žalovanému, který

by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. března 2024

Lenka Krupičková
předsedkyně senátu